

**Govern de les
Illes Balears**

Conselleria de Turisme,
Cultura i Esports

**Programa convivència
per garantir la pràctica
esportiva segura per a
la infància i
l'adolescència**

ÍNDEX

1. JUSTIFICACIÓ	2
2. VIOLÈNCIA I BON TRACTE	3
3. PROTECCIÓ I CULTURA DE PROTECCIÓ A L'ESPORT	4
4. CONSCIÈNCIA, RESPONSABILITAT I COMPROMÍS	5
5. MARC NORMATIU DE LA PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA	6
6. OBJECTIUS DEL PROGRAMA	11
7. ACCIONS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	12
8. ACCIONS DE LES FEDERACIONS ESPORTIVES	13
9. ACCIONS DE LES ENTITATS ESPORTIVES	14
10. PROTOCOL D'ACTUACIÓ	16
1. OBJECTE	16
2. ÀMBIT D'APLICACIÓ	16
3. ÀMBIT D'APLICACIÓ SUBJECTIU	16
4. MARC JURÍDIC	17
5. PRINCIPIS RECTORS DE LES ACTUACIONS PREVISTES EN EL PROTOCOL	17
6. DEFINICIONS	18
7. ACTUACIÓ DAVANT SOSPITES DE VIOLÈNCIA I/O ASSETJAMENT	25
8. DIVULGACIÓ DEL PROTOCOL	34
9. ANNEXES	36

1. JUSTIFICACIÓ

De la mateixa manera que a altres àmbits personals, com per exemple l'educatiu, a l'esport s'ha de garantir un escenari de respecte, exempt de violència i amb un clima de convivència saludable. Si entenem la salut des del mateix punt de vista que l'organització mundial de la salut, farem referència no únicament a l'absència de malalties, també al benestar físic, psicològic i social. Difícilment podem obviar el tàndem establert entre esport i salut, i és per això que qualsevol persona que participi d'activitats esportives reglades ha de tenir garantit el caire saludable de les mateixes.

Entenem l'esport reglamentat com aquell que d'una manera o altre queda regulat per l'administració pública, per qualsevol dels vincles que es donen en aquest sentit. Aquesta relació li dona un caràcter de servei públic i per tant, des de l'administració ha d'existir aquesta responsabilitat amb l'esportista.

El valors de l'esport són indubtables i són socialment acceptats pels diferents estaments tant de caire públic com privat. El moviment olímpic va establir uns valors que es podrien relacionar de forma directa amb la Declaració Universal dels Drets Humans adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la seva resolució 217 A (III), de 19 de desembre de 1948, en la que es feia referència a la igualtat de totes les persones i el foment de la participació inclusiva de tots els integrants de les activitats físico-esportives.

Si bé aquest marc és inqüestionable, el dia a dia demostra que en l'esport es produeixen comportaments socialment inacceptables, agressions i altres actes de violència tant entre esportistes rivals, com entre membres dels propis equips o clubs.

A nivell estatal, la **Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència (LOPVI)**, té per objecte garantir els drets fonamentals dels infants i adolescents a la seva integritat física, psíquica, psicològica i moral enfront de qualsevol forma de violència, assegurant el lliure desenvolupament de la seva personalitat i establint mesures de protecció integral, que incloguin la sensibilització, la prevenció, la detecció precoç, la protecció i la reparació del mal en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la seva vida.

La LOPVI implica un pas endavant en matèria de protecció a la infància i l'adolescència, també en l'esport. L'esport ha de ser un espai de benestar, alegria, felicitat i llibertat per a la infància i adolescència. L'esport és el tercer espai en què els nostres nins, nines i adolescents inverteixen més temps, junt amb la família i l'educació. És imprescindible valorar la importància que té com a àmbit en què els nins i les nines han d'estar protegits. L'esport és una eina fonamental per al desenvolupament integral de la infància i l'adolescència si s'usa de manera adequada, però no ha estat històricament un espai en què la protecció a la infància i l'adolescència, la prevenció de violència contra la infància i l'adolescència i el bon tracte hagin estat elements prioritzats de forma conscient per les institucions, entitats i clubs.

Per tot això, la LOPIVI posa al nins i les nines en el centre de TOT, com a subjectes de dret. Els nins i les nines no són única i exclusivament esportistes. Practiquen un esport en la nostra entitat, club o escola esportiva, però són nins i nines amb altres esferes de desenvolupament i necessitats. Veure'ls exclusivament com a esportistes fa que els adults que envoltam la pràctica esportiva ens oblidem d'atendre, cuidar i treballar aquests altres àmbits.

Tots els nins i les nines tenen dret a practicar esport en un ambient sa i protector, en què es prioritzi el seu benestar.

Atès tot això, la **Conselleria de Turisme, Cultura i Esports, mitjançant la Direcció General d'Esports fa una aposta clara, compromesa i decidida per la presència d'espais esportius sans i saludables per a la infància i l'adolescència de les Illes Balears, amb la finalitat de garantir una pràctica esportiva segura. Per això elaborem aquest programa i el posam a disposició de totes les entitats que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat, una eina que té la finalitat de garantir el desenvolupament d'un entorn esportiu saludable, així com una ajuda en la detecció i actuació davant situacions d'assetjament i de qualsevol tipus de violència en a infància i l'adolescència.**

Aquest programa és un document de consulta viu, subjecte a canvis, revisable, que s'actualitzarà a mesura que es publiquin les normatives tant estatals com autonòmiques que el desenvolupin.

2. VIOLÈNCIA I BON TRACTE

Cap conducta violenta pot ser tolerada, perquè té un impacte actual i futur en qui la sofreix. L'esport ha de tenir un Pla per a detectar, educar, formar i prevenir aquests riscos. Les institucions públiques, les entitats esportives, els entrenadors i les persones adultes que envolten l'esport infantil han de garantir la protecció enfront de qualsevol mena de violència que els pogués afectar. Cap conducta violenta pot ser tolerada. Considerem que tota violència és prevenible, i qualsevol situació de violència o desprotecció té un impacte actual i futur en les persones que les sofreixen. S'ha de respondre adequadament enfront de qualsevol sospita, dubte o denúncia per part d'un nin/a a la seva família. No pot mirar-se cap a un altre costat. No es poden posar els interessos institucionals per davant del benestar personal del nin o víctima de qualsevol possible desprotecció.

S'entén per **violència** tota acció, omissió o tracte negligent que priva a les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la seva forma i mitjà de comissió, inclosa la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En qualsevol cas, s'entendrà per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o tracte negligent, les

amenaces, injúries i calúmnies, l'explotació, incloent-hi la violència sexual, la corrupció, la pornografia infantil, la prostitució, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni forçat, el matrimoni infantil, l'accés no sol·licitat a pornografia, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades així com la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar (article 1.2 de la LOPIVI).

Podríem definir **Bon Tracte** com aquell que, respectant els drets fonamentals dels i les menors, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'ésser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a igual protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels infants i adolescents. Bon tracte a l'esport implica: cuidar, protegir, donar afecte, secundar, escoltar, ser empàtic/a. Els nins/es han de trobar en l'esport un context de suport, protecció i bons tractes que sigui una font de felicitat, alegria i seguretat.

Els objectius fonamentals de tractar bé als nins/es i adolescents en l'esport infantil són:

- Generar-los benestar.
- Fer-los sentir en un espai segur.
- Fer-los sentir en un espai protector.
- Fer -los sentir escoltats i respectats.

L'esport ha de ser una eina fonamental perquè els infants i adolescents que el practiquin aconseguixin un desenvolupament integral: físic, psicològic, afectiu, social i emocional.

Per tot això, els nins/es i adolescents que el practiquen han de trobar en l'esport un context de suport, protecció i bons tractes, un espai que compti amb personal esportiu que els protegeixi i tracti bé que els generi felicitat, alegria i es converteixi en una font de seguretat.

3. PROTECCIÓ I CULTURA DE PROTECCIÓ A L'ESPORT.

En el món de l'esport ha existit una "cultura" que no ha estat protectora. El treball de protecció i bon tracte a la infància en l'esport té com a objectiu fonamental canviar aquesta cultura. Canviar la "cultura" implica un canvi integral. No solament un canvi parcial o formal. La paraula anglosaxona "Safeguarding", defineix la generació d'una cultura de protecció i bon tracte a la infància de manera global.

La paraula anglosaxona "Protection" defineix l'actuació protectora que es té amb un nin o nina que hagi estat exposat a una situació de desprotecció o violència.

Per tot això, hem de treballar per generar una cultura protectora i de bon tracte. El primer pas continua sent visibilitzar la necessitat de treballar en matèria de protecció a la infància i

bon tracte en l'esport. És molt important sensibilitzar, conscienciar i conèixer de què tracta aquest treball. Finalment, hem de comprometre i responsabilitzar.

És necessari canviar la cultura de manera integral respecte a la protecció i el bon tracte als nins, nines i adolescents. Protegir la infància i tractar bé en l'esport és tasca de TOTS/ES. Per a generar aquesta cultura de protecció i bon tracte han d'estar involucrats/des tots els agents, institucions i persones que envolten l'esport per a la infància i adolescència. Per això aquesta guia va dirigida:

- a) Als/les jugadors/es, entrenadors/es, assistents d'equip, acompanyants, àrbitres
- b) Als/les delegats/des de camp i qualsevol altra persona que participi d'alguna forma en els entrenaments i en el joc.
- c) Als progenitors i familiars dels esportistes menors d'edat, mentre assumeixen les obligacions i responsabilitats d'aquests en la participació en els entrenaments i competicions.
- d) Als Clubs i entitats esportives que participin en les competicions d'àmbit autonòmic.
- e) A els/as treballadors/as de les diferents federacions esportives autonòmiques.
- f) A les persones físiques o jurídiques que prestin els seus serveis sota un contracte civil o mercantil per a les entitats esportives i federacions i que puguin d'alguna forma participar en les activitats esportives organitzades i promogudes per les diferents federacions o entitats públiques o privades.
- g) Als/les voluntaris/es que desenvolupin la seva activitat a l'empara de la Llei 11/2019, de 8 de març, de voluntariat de les Illes Balears en les diferents federacions, en els clubs i entitats esportives.
- h) Al públic assistent als entrenaments i competicions.
- i) En general, a qualsevol persona que, de qualsevol manera, pugui d'alguna forma, intervenir o participar en les activitats esportives organitzades i promogudes per les diferents federacions, en els clubs i entitats esportives o, en el seu cas per les administracions públiques o entitats privades.

4. CONSCIÈNCIA, RESPONSABILITAT I COMPROMÍS

La totalitat dels adults/es que envolten la pràctica esportiva han de ser conscients que el seu rol és més extens que simplement ensenyar habilitats esportives. Hem de ser conscients del nostre rol educatiu, referent i protector, posant als nins/es, els seus drets i el seu benestar en el centre de tot. Som molt més que entrenadors/es, monitors/es, directius/es.

A més de la consciència els/les professionals han de disposar d'eines, coneixement, acompanyament, referents interns a l'entitat i referents externs fora de l'entitat.

Tots/es els/les agents esportius/es han de ser conscients que disposen d'unes ulleres molt més àmplies per a veure i atendre totes les necessitats del nin/a que practica esport. Aquesta

consciència provoca activar un xip mental que alerti, previngui, faci preocupar-se al professional sobretot pel benestar del nin/a que practica esport.

Ser conscient implica i ajuda a no mirar per a un altre costat davant qualsevol dubte, sospita o preocupació verbalitzada per un nin/a, a posar al nin/a i el seu benestar en el centre, a evitar i prevenir conductes que poden desprotegir un nin/a i a garantir els drets dels nins/es i adolescents que practiquen esport.

Comprometre's èticament (ser conscient i responsable) i legalment (obligació legal) amb la protecció i el bon tracte a la infància és una obligació per a les institucions, clubs i persones que envolten la pràctica esportiva. Les Administracions Públiques i les institucions esportives (públiques i privades) han de ser conscients i assumir la seva responsabilitat en aquesta matèria. Posteriorment aquestes Administracions Públiques i institucions esportives (públiques i privades) han d'EXIGIR aquesta responsabilitat a tots/es professionals que envolten l'esport amb nins i nines.

Els agents que envolten la pràctica esportiva de nins/es han de ser RESPONSABLES. Si som responsables afavorim el bé comú del grup que manegem en l'esport, i els drets individuals de cada nin/a. En el món de l'esport amb nins/es la responsabilitat ha d'implicar que ens cuidem els uns als altres per a afavorir el desenvolupament esportiu, personal i relacional. Si no som responsables, el nostre comportament pot tenir un impacte negatiu en el desenvolupament dels nins/es.

El compromís que hem de tenir en el món de l'esport amb nins i nines està encaminat fonamentalment a generar benestar, convertir l'experiència esportiva en beneficiosa per al desenvolupament global del nin/a, combinar la millora esportiva, la competició, amb el benestar personal, emocional i relacional i respectar els drets de la infància en la pràctica esportiva.

5. MARC NORMATIU DE PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA.

El marc normatiu per a la Protecció a la Infància/Adolescència està sustentat bàsicament en el text constitucional i per normes contingudes en el Codi Civil que reprimeix unes certes conductes de persones adultes respecte als drets de les persones menors d'edat.

A continuació, detallarem la legislació més important en relació a la protecció a la infància i adolescència, de caràcter:

- Internacional
- Nacional
- Autonòmica

A. NORMATIVA INTERNACIONAL:

I. CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DEL NEN, de 20 de Novembre de 1989, ratificada el 30 de Novembre de 1990 i els seus Protocols facultatius de Nacions Unides.

II. CONVENCIÓ DELS DRETS DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT, de 13 de Desembre de 2006, instrument de ratificació de 23 Novembre de 2007 de Nacions Unides.

III. CARTA EUROPEA DELS DRETS DEL NEN, aprovada per la Resolució A3- 0172/92 de 8 de Juliol, del Parlament Europeu.

B. NORMATIVA NACIONAL:

I. La **Constitució espanyola** estableix en el seu article 39 "l'obligació dels poders públics d'assegurar la protecció social, econòmica i jurídica de la família, i especialment dels menors d'edat, de conformitat amb els acords internacionals que vetllen pels seus drets".

II. La **Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil**, després de la reforma operada per la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, i la Llei 26/2015, de 28 de juliol, ambdues de modificació del sistema de protecció de la infància i l'adolescència, i que introdueixen com a principi rector de l'actuació administrativa l'emparament de les persones menors d'edat contra totes les formes de violència. (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069&p=20210605&tn=1#a>)

III. La **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i a l'adolescència enfront de la violència** i que té per objecte garantir els drets fonamentals dels nens, nenes i adolescents (NNA) a la seva integritat física, psíquica, psicològica i moral enfront de qualsevol forma de violència, assegurant el lliure desenvolupament de la seva personalitat i establint mesures de protecció integral, que incloguin la sensibilització, la prevenció, la detecció precoç, la protecció i la reparació del mal en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la seva vida. (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>)

D'aquesta llei, cal destacar el Títol II que està dedicat a regular el deure de comunicació de qualsevol forma de violència. En aquest sentit, s'estableix un deure genèric, que afecta a tota la ciutadania, de comunicar de manera immediata a l'autoritat competent l'existència d'indicis de violència exercida sobre nens, nenes o adolescents.

Aquest deure de comunicació es configura d'una forma més exigent per a aquells col·lectius que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de persones menors d'edat incloent, entre d'altres col·lectius o àmbits els d'esport i oci.

Article 15. Deure de comunicació de la ciutadania.

Tota persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat està obligada a comunicar-ho de forma immediata a l'autoritat competent i, si els fets poden ser constitutius de delictes, a les forces i cossos de seguretat, al ministeri fiscal o a l'autoritat judicial, sense perjudici de prestar l'atenció immediata que precisi la víctima.

Art 16. Deure de comunicació qualificat.

1. El deure de comunicació previst a l'article anterior és especialment exigible a aquelles persones que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tinguin encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de nins, nines o adolescents i, en el seu exercici, hagin tingut coneixement d'una situació de violència exercida sobre aquests. En tot cas, se considera inclòs en aquest supòsit el personal qualificat **dels centres d'esport i oci**, dels centres de protecció a la infància i de responsabilitat penal de menors i dels centres d'acollida d'asil i atenció humanitària dels establiments en què resideixin habitualment o temporalment persones menors d'edat i dels serveis socials.

2. Quan les persones a les quals es refereix l'apartat anterior tinguin coneixement o adverteixin indicis de l'existència d'una possible situació de violència d'una persona menor d'edat, ho hauran de comunicar de forma immediata als serveis socials competents. A més, quan de dita violència pugui resultar que la salut o la seguretat del nin, nina o adolescent es trobi amenaçada, ho hauran de comunicar de forma immediata a les forces i cossos de seguretat i/o al ministeri fiscal.

Art 17. Comunicació de situacions de violència per part de nins, nines i adolescents.

1. Els nins, nines i adolescents que siguin víctimes de violència o presenciïn alguna situació de violència sobre una altra persona menor d'edat, podran comunicar-ho, personalment, o a través dels seus representants legals, als serveis socials, a les forces i cossos de seguretat, al ministeri fiscal o a l'autoritat judicial i, si és procedent, a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.

2. Les administracions públiques establiran mecanismes de comunicació segurs, confidencials, eficaços, adaptats i accessibles, en un llenguatge que puguin comprendre per als nins, nines i adolescents, que podran estar acompanyats d'una persona de la seva confiança que ells designin.

3. Les administracions públiques garantiran l'existència i el suport als mitjans electrònics de comunicació, tals com línies telefòniques gratuïtes d'ajuda a nins, nines i adolescents, així com el coneixement per part de la societat civil, com a eina essencial a disposició de totes les persones per a la prevenció i detecció precoç de situacions de violència sobre els nins, nines i adolescents.

De forma més específica, la Llei orgànica 8/2021 dedica un Capítol específic a l'àmbit de l'esport i l'oci (Capítol IX), dins del Títol III de la norma, que estableix les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç de la violència en diferents àmbits.

Aquest Capítol està compost per dos articles, 47 i 48, que estableixen el marc regulador bàsic de la protecció a la infància i l'adolescència enfront de la violència en aquest àmbit. Tots dos estableixen les principals obligacions de les Administracions Públiques i de les entitats que realitzen activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat de manera habitual, entre la qual destaca l'establiment de la figura del Delegat o Delegada de protecció.

Art 47. Protocols d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu i d'oci.

Les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, regularan protocols d'actuació que recolliran les actuacions per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu i d'oci i que han de seguir-se per a prevenir, detectar de manera precoç i intervenir davant les possibles situacions de violència sobre la infància i l'adolescència compreses en l'àmbit esportiu i d'oci. Dits protocols s'hauran d'aplicar en tots els centres que realitzin activitats esportives i d'oci, independentment de la titularitat i, si de cas, en la xarxa de Centres d'Alt Rendiment i Tecnificació Esportiva, Federacions Esportives i Escoles Municipals.

Article 48: Entitats que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat estan obligades a:

1. Les entitats que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat estan obligades a:

- a) Aplicar els protocols d'actuació a què es refereix l'article anterior que adoptin les administracions públiques en l'àmbit esportiu i de lleure.
- b) Implantar un sistema de monitorització per assegurar el compliment dels protocols anteriors amb relació a la protecció de les persones menors d'edat.
- c) Designar la figura del Delegat o Delegada de protecció a què les persones menors d'edat puguin acudir per expressar les seves inquietuds i qui s'encarregarà de la difusió i el compliment dels protocols establerts, així com d'iniciar les comunicacions pertinents en els casos en què s'ha detectat una situació de violència sobre la infància o l'adolescència.
- d) Adoptar les mesures necessàries perquè la pràctica de l'esport, l'activitat física, la cultura i el lleure no sigui un escenari de discriminació per edat, raça, discapacitat, orientació sexual, identitat sexual o expressió de gènere, o qualsevol altra circumstància personal o social, treballant amb els nins, nines i adolescents, així com amb les seves famílies i professionals, en el rebuig a l'ús d'insults i expressions degradants i discriminatòries.

e) Fomentar la participació activa dels nins, nines i adolescents en tots els aspectes de la seva formació i desenvolupament integral.

f) Fomentar i reforçar les relacions i la comunicació entre les organitzacions esportives i els progenitors o els qui exerceixin funcions de tutela, guarda o acolliment.

2. Així mateix, a més de la formació a què es refereix l'article 5, els qui treballin en les entitats esmentades hauran de rebre formació específica per atendre adequadament les diferents aptituds i capacitats dels nens, nenes i adolescents amb discapacitat per al foment i desenvolupament de l'esport inclusiu d'aquests.

Igualment cal tenir present que, d'acord amb l'article 57 de la LOPIVI, serà requisit per a l'accés i exercici de qualssevol professions, oficis i activitats que impliquin contacte habitual amb persones menors d'edat, el no haver estat condemnat per sentència ferma per qualsevol delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals tipificats en el títol VIII de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, així com per qualsevol delictes de tràfic d'éssers humans tipificat en el títol VII bis del Codi Penal. A aquest efecte, qui pretengui l'accés a tals professions, oficis o activitats haurà d'acreditar aquesta circumstància mitjançant l'aportació d'una certificació negativa del Registre Central de delinqüents sexuals

2. A l'efecte d'aquesta llei, són professions, oficis i activitats que impliquen contacte habitual amb persones menors d'edat, totes aquelles, retribuïdes o no, que per la seva pròpia naturalesa i essència comporten el tracte repetit, directe i regular i no merament ocasional amb nens, nenes o adolescents, així com, en tot cas, totes aquelles que tinguin com a destinataris principals a persones menors d'edat.

3. Queda prohibit que les empreses i entitats donin ocupació en qualssevol professions, oficis i activitats que impliquin contacte habitual amb persones menors d'edat als qui tinguin antecedents en el Registre Central de Delinqüents Sexuals i de Tràfic d'Éssers humans.

C. NORMATIVA AUTONÒMICA:

I. La Llei 14/2006, de 17 d'octubre, de l'esport de les Illes Balears (nota: Tenir present que s'està tramitant una nova llei de l'esport que vindrà a substituir aquesta norma).

II. La Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la Infància i l'Adolescència de les Illes Balears. (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2019-5578>)

III. A més, encara que no tinguin rang de caràcter normatiu, cal tenir present:

1. El Protocol Marc interdisciplinari de maltractament infantil de les Illes Balears adoptat pel Consell de Govern a la sessió del 21 de juny de 2021.

[\(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_marc_interdisciplinari_dactuacions_en_casos_de_maltractament_infantil_a_les_illes_balears/\)](https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_marc_interdisciplinari_dactuacions_en_casos_de_maltractament_infantil_a_les_illes_balears/)

2. El protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears.

[\(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_dactuacia_en_casos_dabas_sexual_infantil_i_explotacia_sexual_infantil_a_les_illes_balears/\)](https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_dactuacia_en_casos_dabas_sexual_infantil_i_explotacia_sexual_infantil_a_les_illes_balears/)

6. OBJECTIUS DEL PROGRAMA

L'esport és un magnífic vehicle per a l'enriquiment personal i la transmissió de valors: ajuda a la cohesió social i a la lluita contra l'exclusió; ensenya el sentit de l'esforç personal i l'esperit de superació per assolir reptes, i també a saber guanyar i acceptar les derrotes, la companyonia o cedir protagonisme a favor del grup.

A fi d'establir les directrius per desenvolupar aquestes funcions i a la vegada, determinar les accions que cal executar en cas de detectar casos de maltractament o actes de violència, cal que les entitats esportives que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat, disposin dels pertinents protocols d'actuació. En les activitats hi ha infants, adolescents i persones adultes (personal contractat, voluntari i en pràctiques) amb diferents característiques personals i amb tota mena de vivències i experiències. Infants i adolescents conviuen en aquest context de diversitat que influeix i incideix en el seu creixement. Aquesta xarxa d'interaccions socials fa de les activitats esportives un entorn òptim per al desenvolupament d'un infant o adolescent. Moltes vegades, és un model relacional alternatiu o complementari de les relacions familiars. No obstant això, aquestes relacions i interaccions poden implicar riscos per a la victimització infantil, els maltractaments o les violències. Per aquest motiu, és fonamental que la intervenció de tot el personal, així com la convivència i participació en les activitats de tots els infants i adolescents, integri una norma de conducta de bon tracte i respecte, que permeti tenir unes relacions lliures de violència.

També, que els valors i principis de l'esport siguin el model per a tota mena de relacions entre el personal de les entitats, els infants i adolescents i les famílies.

El tipus de relació i d'interaccions que es generen durant la realització de les activitats possibilita la creació de vincles de confiança entre infants, adolescents i persones adultes, i això permet augmentar la probabilitat d'aquestes de detectar situacions de maltractament. Per tant, és fonamental que el personal tingui coneixement de què ha de fer i com ha d'actuar davant la revelació o detecció d'una situació de violència o maltractament, i que també tingui clar quin és el circuit i els recursos als quals pot o ha d'accedir.

Així doncs, els objectius que es pretenen aconseguir amb aquest programa són els següents:

1. Crear un entorn segur en l'àmbit esportiu, fomentant la cultura del bon tracte, del respecte a tots els participants, la no discriminació i la inclusió en l'àmbit de l'esport.
2. Determinar les accions que han de realitzar les administracions públiques, les federacions esportives i les entitats esportives en aquesta cultura de protecció i bon tracte a l'esport.
3. Facilitar una guia a les entitats esportives que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat, per a l'elaboració i aplicació dels pertinents protocols d'actuació.
4. Protegir i preservar la integritat física, psíquica, psicològica i moral de les persones menors d'edat enfront de qualsevol forma de violència que es pugui manifestar en els entrenaments, competicions i esdeveniments esportius, incloses les que es puguin produir en xarxes socials i internet, fomentant l'adequada formació de la seva personalitat.
5. Establir mesures de protecció integral enfront de la violència en l'esport, que incloguin: la informació adequada a nens, nenes i adolescents; el reforç dels seus coneixements i habilitats perquè puguin reconèixer la violència en l'àmbit de l'esport i amb això, requerir la realització de les activitats sobre la base del bon tracte i respecte als seus drets; la detecció precoç d'aquella; la sensibilització de tots els participants per al rebuig d'aquesta; i la formació de les persones que participin en les seves activitats, amb la contínua millora en les seves capacitats.
6. Delimitar els llits d'actuació davant situacions de violència en l'àmbit de les activitats esportives adoptant les mesures de protecció que procedeixin en relació amb la víctima menor d'edat, així com les que procedeixin d'acompanyament i seguiment en la seva reincorporació a la pràctica esportiva.
7. Garantir el dret de les persones menors d'edat a ser sentides, escoltades i que les seves opinions siguin tingudes en compte degudament en contextos de violència contra elles, evitant en tot cas la victimització secundària.
8. Adoptar les mesures necessàries perquè la pràctica de l'esport no sigui un escenari de discriminació per edat, raça, discapacitat, orientació sexual, identitat sexual o expressió de gènere, o qualsevol altra circumstància personal o social, treballant amb els propis nens, nenes i adolescents, així com amb les seves famílies i professionals, en el rebuig a l'ús d'insults i expressions degradants i discriminatòries.

7. ACCIONS DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Les administracions públiques són les encarregades de generar política pública sobre protecció a la infància en l'esport, de generar protocols d'actuació que recolliran les actuacions per a construir un entorn segur en l'àmbit esportiu i d'oci i exigir a les federacions, entitats esportives i professionals/voluntaris el compliment de les polítiques i protocols generats. Així mateix, les administracions públiques han de facilitar canals de comunicació i denúncia per a posar en coneixement situacions de violència. I han d'exigir la capacitat professional adequada i l'obligatorietat del certificat negatiu de delictes sexuals.

La Conselleria de Turisme, Cultura i Esports, mitjançant la Direcció General d'Esports realitzarà les actuacions derivades de la seva normativa específica i durà a terme el seguiment de l'aplicació del present programa i dels seus respectius protocols que se'n puguin derivar.

Atenent a la normativa específica vigent, la Direcció General d'Esports establirà una formació específica en matèria de protecció i bon tracte a la infància per a exercir com a **Coordinador/a de Convivència o Delegat/da de Protecció**. També facilitarà una formació a altres membres de l'entitat esportiva, entrenadors/es i monitors/es en l'esport escolar, personal vinculat a l'entitat i als membres de la Comissió de protecció.

Des d'aquesta administració pública s'afavorirà per una part, la inclusió dels Coordinadors/es de Convivència als organigrames de les Federacions esportives mitjançant línies de subvenció destinades a compensar part del cost que pugui suposar per a les entitats. A més, a través de les federacions esportives, la Direcció General d'Esports facilitarà la formació inicial i permanent perquè les persones responsables puguin desenvolupar la seva tasca en les millors condicions possibles.

Sense oblidar que la Direcció General d'Esports donarà suport i acompanyarà a les federacions esportives amb assessorament i formació adequada, actuant d'òrgan de consulta.

8. ACCIONS DE LES FEDERACIONS ESPORTIVES

Les federacions esportives tenen un paper clau, ja que són el nexa d'unió entre les administracions públiques i les seves entitats esportives. Per això, les accions que han de realitzar són:

- Inserir en els seus reglaments, circulars etc. els requeriments fonamentals de la Llei, dels protocols i de la política pública sobre la protecció a la infància en l'esport que generin les autoritats públiques corresponents.
- Generar protocols d'actuació que recolliran les actuacions per a construir un entorn segur en l'àmbit esportiu i d'oci dins del seu esport i Federació.
- Exigir a les delegacions insulars corresponents a més de les entitats esportives i professionals/voluntaris del seu esport, el compliment dels protocols generats.
- Facilitar formació específica en matèria de protecció i bon tracte a la infància.
- Disposar d'un Coordinador/a de Convivència específic de la federació que actuï com a persona de referència per a les entitats esportives i les administracions públiques.
- Facilitar canals de comunicació i denúncia per a posar en coneixement situacions de violència.
- Obligatorietat de certificat negatiu de delictes sexuals per a expedir llicència federativa.
- Donar suport i acompanyar a les entitats, clubs i persones amb assessorament i formació adequada.

9. ACCIONS DE LES ENTITATS ESPORTIVES

Les entitats esportives hauran d'elaborar i d'aplicar el protocol d'actuació davant de casos de violència i/o assetjament, adaptat a les seves característiques, necessitats i situacions concretes, i garantint sempre els principis de protecció, eficàcia, discreció, confidencialitat, així com el de coordinació, prudència i sensibilitat en les intervencions.

A continuació es detallen les accions que han d'executar les entitats esportives de les Illes Balears:

- Elaborar i aplicar els protocol d'actuació adoptats per les administracions públiques en l'àmbit esportiu i d'oci.
- Revisar que es compleixin protocols dins de les seves entitats.
- Nomenar una persona **Referent de Convivència i Protecció anomenat Coordinador/a de Convivència o Delegat/da de protecció** com a figura referent per a liderar aquesta activitat dins de l'entitat. Presentar-la a tot el personal de l'entitat i incorporar el seu contacte en el protocol i documents que se'n deriven.
- Recomanable per a entitats amb més de 150 persones menors d'edat la creació d'un equip de treball anomenat **comissió de protecció**. (format pel coordinador/a de convivència o delegat/da de protecció, i una representació d'un mínim de dos membres més anomenats per la direcció de l'entitat).
- Garantir l'assistència a la formació específica necessària tant en el coordinador/a de convivència com als membres de la comissió de protecció, entrenadors/es, monitors/es, i altra personal de l'entitat.
- Elaborar un pla de mesures per a prevenir, formar i actuar adequadament enfront de la violència contra la infància i adolescència.
- Facilitar canals per a la comunicació de sospites, denúncies de situacions de violència i/o assetjament.
- Posar en coneixement a les autoritats corresponents les situacions de violència que hagin estat rebudes.
- Fer arribar els protocols a tot el personal, també a qui s'incorpori de nou a l'entitat.
- Informar a tot l'equip (persones contractades, voluntàries i en pràctiques) de les mesures preventives i dels protocols d'actuació.
- Informar les famílies de la incorporació i existència dels protocols d'actuació.
- Reclamar a l'inici de cada temporada esportiva el certificat negatiu d'antecedents per delictes de naturalesa sexual (també en els casos de monitors i monitores menors d'edat).
- Adoptar mesures preventives en l'ús dels espais esportius (vestidors, sala de musculació, sala de fisioteràpia, etc.) i us d'espais complementaris.
- Adoptar mesures preventives a les pernoctacions.
- Adoptar mesures preventives en la comunicació, ús d'imatges i xarxes socials.

Els/les **coordinadors/es de convivència** o **delegats/des de protecció** seran els responsables de dur a terme aquest protocol. Aquest responsable de protecció i bon tracte a la infància ha de liderar la implementació gradual de la Política de Protecció i bon tracte,

formar, acompanyar, ser referent i gestionar les actuacions davant possibles situacions de violència. Aquestes actuacions es faran sempre que es tinguin indicis de situacions de violència i/o assetjament (detecció), o quan qualsevol persona ho sol·liciti per escrit (Annex 1).

El/la **coordinadora de convivència** de l'entitat esportiva serà nomenat pel president o presidenta al començament de temporada, i **ha d'assistir a la formació específica exigible**. Aquestes persones atendran (de forma compartida amb la resta de tècnics, dirigents i persones adultes del club) la necessitat de garantir la implicació en la convivència de tots els integrants del club i de col·laborar en la prevenció i eliminació de qualsevol tipus de violència, tant mitjançant iniciatives procedents del propi club, com de la Direcció General d'Esports o la federació corresponent. Aquesta figura del/la coordinador/a de convivència podrà treballar de forma simultània a més d'un club quan per exemple es tracti de clubs d'un mateix municipi o municipis propers i amb un volum suficientment petit com per compartir aquesta figura.

Entre les funcions que duran a terme els/les coordinadors/es de convivència podem destacar les següents:

- Impulsar i liderar una convivència positiva, respectuosa e igualitària en els contextos esportius.
- Recollir, facilitar i organitzar propostes d'actuació per a la millora de la convivència i l'eliminació de la violència física, verbal, psicològica o social en qualsevol context esportiu.
- Establir les línies fonamentals de la política de protecció de l'entitat.
- Facilitar/Realitzar formacions necessàries perquè tots/as els/les treballadors/es disposin de la informació necessària per a poder aplicar-la en les seves responsabilitats diàries relacionades amb nens i nenes.
- Impulsar el procés de gestió de casos, de denúncies, sospites i resolució d'aquestes.
- Gestionar els conflictes de forma dialogada, afavorint l'escolta activa i la recerca de solucions consensuades i enriquidores per a totes les parts, així com establint vies per la comunicació.
- Servir de referència per a les famílies davant qualsevol situació interna o externa a l'entitat que pogués donar-se.
- Assessorar i acompanyar a tots els departaments i persones de l'entitat.
- Conèixer el protocol de prevenció i d'actuació davant conductes violentes i/o d'assetjament.
- Assumir la prevenció i el seguiment dels casos de violència i/o assetjament que es puguin produir, amb implicació i assessorament per aplicar el protocol corresponent.
- Ajudar al president/a i a la junta directiva en la tasca de fer cohesionar el reglament intern del club i les indicacions del programa "Posam Valors a l'Esport".

La **comissió de protecció** seria recomanable com a òrgan assessor per a entitats amb més de 150 persones menors d'edat. Estaria formada per un mínim de tres membres, entre les quals hi haurà un/a president/a (coordinador/a de protecció), un secretari/a i un vocal. Els

membres de la comissió de protecció seran nomenats pel president o presidenta al començament de temporada, i han d'assistir a la formació específica exigible.

Aquesta comissió funciona com un òrgan assessor de l'entitat esportiva, i s'encarregarà de gestionar les actuacions davant possibles situacions de violència, el seu procés, així com de la conclusió d'aquest, i si fos necessari de l'aplicació de mesures disciplinàries.

Entre les funcions que durà a terme la comissió de protecció podem destacar:

- Recollir, facilitar i organitzar propostes d'actuació per a la millora de la convivència i l'eliminació de la violència física, verbal, psicològica o social en qualsevol context esportiu.
- Establir les línies fonamentals de la política de protecció de l'entitat.
- Activar els diferents protocols d'actuació.
- Conèixer el protocol de prevenció i d'actuació davant conductes violentes i/o d'assetjament.
- Gestionar les actuacions davant possibles situacions de violència, el seu procés, així com de la conclusió d'aquest, i si fos necessari de l'aplicació de mesures disciplinàries.
- Assumir la prevenció i el seguiment dels casos de violència i/o assetjament que es puguin produir, amb implicació i assessorament per aplicar el protocol corresponent.

10. PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT LA VIOLÈNCIA EN L'ÀMBIT ESPORTIU DE LES ILLES BALEARS

0. INTRODUCCIÓ

L'article 47 de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i a l'adolescència enfront de la violència estableix que les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, regularan protocols d'actuació que recolliran les actuacions per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu i d'oci i que han de seguir-se per a prevenir, detectar de manera precoç i intervenir davant les possibles situacions de violència sobre la infància i l'adolescència compreses en l'àmbit esportiu i d'oci. Dits protocols s'hauran d'aplicar en tots els centres que realitzin activitats esportives i d'oci, independentment de la titularitat i, si de cas, en la xarxa de Centres d'Alt Rendiment i Tecnificació Esportiva, Federacions Esportives i Escoles Municipals.

1. OBJECTE

El protocol d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu de les Illes Balears té com a objecte recollir les actuacions per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu de les Illes Balears i que ha de seguir-se per a prevenir, detectar de manera precoç i intervenir davant les possibles situacions de violència sobre la infància i l'adolescència compreses en l'àmbit esportiu.

Les federacions i les entitats esportives que venen obligades a aplicar aquest Protocol podran realitzar les adaptacions d'aquest que considerin necessàries per a la seva aplicació interna.

2. ÀMBIT D'APLICACIÓ

El protocol d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu de les Illes Balears s'ha d'aplicar a tots els centres i a totes les entitats esportives que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat, independentment de la seva titularitat, del nivell o orientació d'aquesta pràctica esportiva, o de si formen part o no d'una federació esportiva. Aquestes entitats, per assegurar el compliment del Protocol, han d'implantar un sistema de monitorització amb relació a la protecció de les persones menors d'edat.

El protocol s'haurà d'aplicar, si de cas, en la xarxa de Centres d'Alt Rendiment i Tecnificació Esportiva, Federacions Esportives i Escoles Municipals.

3. ÀMBIT D'APLICACIÓ SUBJECTIU

El protocol d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu de les Illes Balears és aplicable a tota l'activitat, interna i externa desenvolupada per les entitats esportives, així com a totes les persones que formen part d'aquesta, amb independència de la mena de vinculació, relació laboral o tipologia de contracte que mantinguin amb l'entitat. Així serà d'aplicació a:

- a) Als/les jugadors/es, entrenadors/es, assistents d'equip, acompanyants, àrbitres....
- b) Als/les delegats/des de camp i qualsevol altra persona que participi d'alguna forma en els entrenaments i en el joc.
- c) Als progenitors i familiars dels esportistes menors d'edat, mentre assumeixen les obligacions i responsabilitats d'aquests en la participació en els entrenaments i competicions.
- d) Als Clubs i entitats esportives que participin en les competicions d'àmbit local, insular o autonòmic.
- e) Als/les treballadors/es de les diferents federacions esportives autonòmiques.
- f) A les persones físiques o jurídiques que prestin els seus serveis sota un contracte civil o mercantil per a les entitats esportives i federacions i que puguin d'alguna forma participar en les activitats esportives organitzades i promogudes per les diferents federacions o entitats públiques o privades.
- g) Als/les voluntaris/es que desenvolupin la seva activitat a l'empara de la Llei 11/2019, de 8 de març, de voluntariat de les Illes Balears en les diferents federacions, en els clubs i entitats esportives.
- h) Al públic assistent als entrenaments i competicions.
- i) En general, a qualsevol persona que, de qualsevol manera, pugui d'alguna forma, intervenir o participar en les activitats esportives organitzades i promogudes per les diferents federacions, en els clubs i entitats esportives o, en el seu cas per les administracions públiques o entitats privades.

4. MARC JURÍDIC

La **Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny**, obliga a les entitats esportives que realitzen de forma habitual activitats esportives o d'oci amb persones menors d'edat l'elaboració de protocols d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu i d'oci. Així doncs, des de la Direcció General d'Esports oferim a les entitats esportives de les Illes Balears aquest programa com una guia d'ajuda per a l'elaboració d'aquests protocols, i que requerirà d'una concreció a cada club i/o entitat esportiva, en funció de les seves característiques, integrants i de les peculiaritats de cada cas concret.

5. PRINCIPIS RECTORS DE LES ACTUACIONS PREVISTES EN EL PROTOCOL

El protocol d'actuació davant la violència en l'àmbit esportiu de les Illes Balears estaran presidits pels principis rectors següents:

a) Principis de diligència i celeritat: el procediment serà àgil, ràpid, creïble, transparent i equitatiu. D'aquesta manera, es garantirà que el procediment es resol amb la deguda professionalitat, diligència i sense demores indegudes, tenint per objectiu completar el procediment en el menor temps possible respectant sempre les garanties oportunes.

b) Respecte i protecció a les persones: es protegirà la dignitat i intimitat de les persones afectades així com de les persones presumptament assetjades o assetjadores. El procediment es desenvoluparà amb la major discreció, prudència i degut respecte a totes les persones implicades, que en cap concepte podran rebre un tracte desfavorable per aquest motiu. Per tant, el protocol garantirà els drets de totes les parts a la seva dignitat i intimitat, així com el dret de la persona reclamant a la seva integritat física i moral.

c) Principi de confidencialitat i anonimat: les persones interventores tenen l'obligació de guardar estricta confidencialitat i no divulgar informació sobre les denúncies presentades, resoltes o en procés d'investigació.

d) Sigil professional: totes les persones implicades en els procediments hauran de mantenir la deguda discreció sobre la investigació i avaluació de les reclamacions, queixes o denúncies, sense fer ús de la informació obtinguda per a benefici propi o de terceres persones, o en perjudici de l'interès públic.

e) Prohibició de represàlies: en l'àmbit de l'organització, no es podran produir represàlies contra les persones que denunciïn, atestïn, ajudïn i participïn en investigacions d'assetjament, igual que sobre les persones que s'oposin a qualsevol conducta d'aquest tipus, ja sigui sobre si mateixos o enfront de terceres persones.

f) Principi d'imparcialitat i contradicció: el procediment garantirà una audiència imparcial i un tractament just per a totes les persones afectades. Les persones que intervinguin en el procediment, el faran de bona fe, en cerca de la veritat i l'esclariment dels fets denunciats.

g) Protecció i garantia d'indemnitat: s'assegurarà que les persones reclamants que considerin que han estat objecte d'assetjament o les que prestin assistència en qualsevol moment del procés d'acord amb el present Protocol (per exemple, facilitant informació), no siguin objecte d'intimidació, amenaça, violència, sobre la seva persona, la seva família o sobre els seus béns, tracte injust o desfavorable, persecució, discriminació o represàlia de cap mena.

h) Protecció de dades: les dades de caràcter personal que es generin en l'aplicació d'aquest Protocol es regiran per la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia de drets digitals.

Un altre eix principal en el qual s'aplica l'existència del protocol, és en la sensibilització, informació i comunicació enfront de la violència i l'assetjament, la qual cosa suposa una campanya de dinamització i divulgació transversal, tasca que no sols estarà sota la responsabilitat de l'administració de l'entitat esportiva, sinó de cadascun dels membres d'aquest. Per a això, les entitats esportives posaran en marxa accions de difusió, informació i comunicació, accions de formació i conscienciació a la comunitat esportiva, i realitzarà un estudi i diagnòstic sobre les situacions de violència i/o assetjament i els riscos que s'hagin produït, així com el procediment a seguir en cas d'identificar casos d'aquesta naturalesa.

6. DEFINICIONS

És important definir els conceptes per establir les bases sobre les quals es desenvolupen les polítiques de protecció dels/de les esportistes, atès que les definicions establiran el marc de referència de casos potencials davant d'un comitè assessor, comitè disciplinari, cossos de seguretat o altres autoritats competents.

Cal entendre que per a molts d'aquests conceptes hi ha molt poques definicions consensuades a nivell internacional i que un mateix concepte pot tenir definicions que difereixen en contextos diferents. Hi ha definicions solapades per a conceptes com "abús" i "violència" en totes les formes que de vegades s'utilitzen indistintament. A més, el marc legal del nostre país, fa que un mateix comportament pugui ser definit com a "abús" quan la víctima és menor d'edat però com a "assetjament" quan la víctima és una persona adulta.

A aquest protocol, es defineix en els termes generals relacionats amb la violència per facilitar un marc de treball on fonamentar el procediment a seguir per a la prevenció, detecció i actuació davant de possibles casos de violència i/o assetjament .

6.1. DEFINICIÓ DE VIOLÈNCIA

L'article 1.2 de la Llei orgànica 8/2021, defineix violència com a tota acció, omissió o tracte negligent que priva a les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la

seva forma i mitjà de comissió, inclosa la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En qualsevol cas, s'entendrà per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o tracte negligent, les amenaces, injúries i calúmnies, l'explotació, incloent-hi la violència sexual, la corrupció, la pornografia infantil, la prostitució, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni forçat, el matrimoni infantil, l'accés no sol·licitat a pornografia, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades així com la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar.

TIPOLOGIES DE VIOLÈNCIES

1. Violència verbal: Utilització del llenguatge per lesionar a les víctimes, mitjançant accions com insultar, calumniar, difamar, escampar o divulgar una remor o comentari mal intencionat, fer comentaris discriminatoris o despectius (per exemple per característiques físiques, cognitives, nacionalitat, diversitat sexual o de gènere, etc.), abusar verbalment a una altra persona, danyar la reputació social d'una altra persona.

2. Violència física: Acció encaminada a lesionar la integritat física d'una persona, a través de cops, puntades de peu, travetes, pessics, empentes, estirades de cabell, tancaments, obligar a entrar en algun lloc...

3. Violència psicològica: Acció la finalitat de la qual és lesionar la integritat emocional de les persones com; molestar, intimidar, humiliar, excloure o encoratjar l'exclusió deliberada (jocs, activitats de l'equip, etc.), "lleï del silenci", gestos facials o físics negatius, mirades amenaçadores o despectives, assetjament grupal o col·lectiu, entre d'altres.

4. Violència material: Accions destinades a danyar, destruir o prendre sense consentiment les pertinences. També poden ser robatoris, amagar objectes, forçar a lliurar algun bé personal (objectes o diners) a canvi de no rebre danys.

5. Violència sexual: La violència sexual és un terme ampli que inclou assetjament sexual i abús sexual, amb o sense contacte físic, i que es defineix com un acte sexual que intenta o comet una persona cap a una altra sense consentiment de la víctima, o quan el consentiment és coaccionat o manipulat; o cap a algú que no té capacitat per consentir o rebutjar.

6.2. DEFINICIÓ ASSETJAMENT:

Amb caràcter general, s'entén per assetjament, en qualsevol de les seves formes, tot comportament per acció o omissió mantingut en el temps, sigui aquest verbal o físic, que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular quan es crea un entorn d'indefensió, intimidatori, degradant o ofensiu.

Les característiques principals que es dedueixen d'aquesta definició són:

- Es produeix un mal físic i/o psicològic que pot adoptar diferents manifestacions.
- Ocorre de manera reiterada i al llarg del temps.
- La situació de desigualtat entre persona assetjada i assetjadora provoca que aquesta última no es pugui defensar i es trobi aïllada.
- L'actitud passiva dels qui observen l'assetjament per la por de ser objecte d'aquest.

TIPOLOGIES D'ASSETJAMENTS:

1. L'assetjament sexual

Qualsevol comportament verbal, no verbal o físic d'índole sexual, no desitjat, dirigit contra una persona amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona o de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu". Comportaments que quan les víctimes són adultes es consideren "assetjament sexual" poden ser considerats "abús sexual" en cas que les víctimes siguin menors. L'assetjament sexual contra les dones, el que majoritàriament es produeix, es considera, a més d'afrontar la dignitat, discriminatori per raó de sexe (destacant la sexualització de les dones com un dels instruments i indicadors de la desigualtat de gènere), i es cataloga com a violència de gènere. Per exemple, les conductes següents es poden catalogar com a assetjament sexual:

- Contacte físic deliberat, no sol·licitat i innecessari.
- Comentaris i observacions insinuants i comprometedores sobre l'aparença o aspecte físic.
- Mirades o gestos de caràcter sexual que incomoden.
- Acudits de caràcter sexual dirigits directament a una persona

L'assetjament sexual, a més, es pot donar en altres variants, com:

1.1 Xantatge sexual o "assetjament sexual quid pro quo"

La persona assetjadora ha d'ocupar un lloc jeràrquic superior o les seves decisions poden tenir efectes sobre l'ocupació, les condicions laborals o la carrera esportiva de la persona assetjada. Entre altres, són susceptibles de constituir assetjament sexual per xantatge sexual o quid pro quo els comportaments següents:

- Oferiment o insinuació de rebre algun tipus de recompensa per sotmetre's a certs requeriments sexuals.
- Oferiment o insinuació de rebre algun tipus de represàlia si no s'accedeix a cooperar a certs requeriments sexuals.

1.2 Assetjament sexual ambiental

Conducta o comportament que crea un entorn intimidatori, degradant o ofensiu per a la persona que és objecte del mateix. A diferència del xantatge sexual, no existeix una condició directa entre el requeriment sexual i la condició superior jeràrquica o una posició que pugui tenir efectes laborals o esportius negatius sobre la persona assetjada.

A l'assetjament sexual ambiental podem distingir dos tipus:

- Assetjament sexual per ambient sexista, en què els favors sexuals no són un objectiu però es donen comportaments que impliquen actituds hostils, ofensives i sexistes. Les conductes següents, entre d'altres, poden constituir assetjament sexual per ambient sexista:
 - Acudits i bromes que resultin ofensives.
 - Mostrar material que resulti humiliant o ofensiu pel seu caràcter sexista.
- Assetjament per atenció sexual indesitjada, on la persona assetjada rep una atenció sexual indesitjada i no corresposta de forma personalitzada i invasiva. Entre altres, poden constituir assetjament sexual per atenció sexual no desitjada les conductes següents:
 - Invitacions reiterades a iniciar una relació sexual malgrat el rebuig manifest.
 - Contacte físic deliberat, no sol·licitat i innecessari com ara tocaments, fregaments, palmells o pessics.
 - Mirades o gestos lascius que incomoden, especial atenció o amabilitat cap a una persona que detecta, darrere d'aquest tracte especial, un interès sexual que no vol correspondre.

2. Assetjament sexista o per raó de sexe

Fa referència a un ampli ventall de comportaments verbals o no verbals realitzats a una persona en funció del sexe amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat, i de crear un entorn intimidatori, degradant o ofensiu per a aquesta. Pot ser de diferents tipus, a continuació uns exemples:

- ◆ Assetjament sexista verbal
 - Assignar tasques sense sentit o impossibles d'aconseguir (terminis irracionals) a una persona en funció del seu sexe.
 - Assignar una persona a un lloc de treball de responsabilitat inferior a la seva capacitat o categoria professional, únicament pel sexe.
 - Ignorar aportacions, comentaris o accions (excloure, no prendre seriosament) en funció del sexe.
 - Utilitzar humor sexista.
 - Ridiculitzar, menysprear les capacitats, habilitats i el potencial intel·lectual de les persones per raó del sexe.
 - Ridiculitzar les persones que assumeixen tasques que tradicionalment ha assumit l'altre sexe (per exemple, infermers o encarregats de la neteja).
 - Denegar permisos als quals té dret una persona, de manera arbitrària i per raó del sexe.
 - Menysprear la feina feta per persones d'un sexe determinat.
 - Utilitzar formes denigrants de dirigir-se a persones d'un determinat sexe.
- ◆ Assetjament sexista no verbal:

- Utilitzar gestos que produeixin un ambient intimidatori.
 - Sabotejar la feina o impedir –deliberadament– l'accés als mitjans adequats per fer-ho (informació, documents, equipament).
 - Executar conductes discriminatòries pel fet de ser una dona o un home.
- ◆ **Assetjament sexista físic:**
- Provocar apropaments.
 - Arraconar, buscar deliberadament quedar-se tot sol amb la persona de manera innecessària per intimidar.
 - Realitzar un acostament físic excessiu.
 - Arribar a la força física per mostrar la superioritat un sexe sobre un altre.

L'assetjament per raó de sexe afecta negativament la cohesió de l'equip i el benestar dels/les esportistes, repercutint en el rendiment individual i de l'equip, i podent comportar l'abandonament primerenc de la pràctica esportiva.

3. Assetjament per orientació sexual

Tota conducta, o altre tipus d'accions, contra una persona per la seva orientació sexual que es pugui considerar ofensiva, humiliant, violenta, intimidatòria, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i crear un entorn discriminatori.

Com a exemple, podeu evidenciar l'existència d'una conducta d'assetjament per orientació sexual els comportaments i les accions llistades a continuació:

- Tenir conductes discriminatòries per raó de la seva orientació sexual.
- Dirigir-se amb maneres ofensives a la persona.
- Ridiculitzar la persona en relació amb la seva orientació sexual.
- Utilitzar humor homòfob, lesbofòbic, transfòbic.
- Menysprear la feina que s'ha fet amb raó de l'orientació sexual.
- Ignorar aportacions, comentaris o accions (excloure, no prendre seriosament) en funció de l'orientació sexual.
- El tracte desigual basat en l'homosexualitat, bisexualitat o identitat de gènere o la percepció d'aquestes.

4. Assetjament per expressió o identitat de gènere

Qualsevol comportament o conducta que per raons d'expressió o identitat de gènere es realitzi amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, ofensiu o segregat. Exemples de conductes d'aquesta naturalesa:

- Negar-se a nomenar una persona trans (trans-gènere, transsexual.....) com requereix o utilitzar deliberadament articles o pronoms no corresponents al gènere amb què s'identifiqui.

- Expulsar i/o qüestionar les persones amb expressions o identitats de gènere no normatives per estar en un bany/vestuari determinat
- Menysprear les capacitats, les habilitats i el potencial intel·lectual de la persona en relació amb expressió o identitat de gènere.
- Utilitzar humor transfòbic o interfòbic.
- Ignorar o excloure aportacions, comentaris o accions per raó de la seva expressió o identitat de gènere.

5. Abús sexual:

Qualsevol classe de contacte o interacció sexual entre un adult i un infant o adolescent que sigui utilitzada per satisfer els desitjos sexuals de l'adult o d'altres persones. És un agravant que l'adult tingui una posició de poder o autoritat sobre l'infant o adolescent. La interacció pot incloure contacte físic des de tocaments a penetració o no per exemple exhibicionisme, masturbació, pornografia...

L'abús sexual també pot ser comès per una persona menor de 18 anys, quan aquesta és significativament major que el menor-víctima, o quan està en una posició de poder o control sobre el menor.

En l'abús sexual ha d'existir:

- Diferències de poder que permetin controlar la víctima física o emocionalment
- Diferències de coneixements que impliquen que la víctima no pot comprendre el significat i conseqüències potencials de l'activitat sexual.
- Diferència de les necessitats satisfetes: l'agressor/a busca satisfer els propis impulsos sexuals.

Les conductes que es consideren abús sexual infantil poden ser comportaments sexuals amb contacte directe o sense contacte directe.

6. Assetjament físic o negligència

Quan les necessitats físiques bàsiques de la persona menor d'edat (alimentació, higiene, seguretat, atenció mèdica, vestit, educació, vigilància...) no són ateses adequadament.

Exposició de les persones menors d'edat a riscos innecessaris desmesurats que poden atemptar contra la seva integritat física provocant lesions, etc.

SITUACIONS:

- Entrenaments en condicions climàtiques extremes (fred o calor excessiva) sense utilitzar la indumentària adequada per a això i prendre les mesures preventives disponibles necessàries i/o sense garantir la hidratació adequada de manera habitual i injustificada éssent coneixedors del perjudici per a la salut que pot causar.
- Quan obliguem la persona menor d'edat a entrenar o competir estant greument malalt/a o lesionat/a en contra de la seva voluntat.

7. Ciberassetjament

Inclou diverses formes que, a més, es van ampliant segons van canviant les tecnologies. Pot anar des del control de les xarxes socials fins a l'amenaça de publicar imatges, vídeos o informació personal. Suposa una dominació sobre la víctima mitjançant estratègies humiliants que afecten la privadesa i la intimitat, a més del dany que suposa a la seva imatge pública.

8. Bullying

Qualsevol forma de violència descrita amb anterioritat i que es dona de manera repetida i continuada entre la relació de parells o iguals (estudiants per exemple) per una relació desigual o per un desequilibri de poder, i de manera intencionada per causar dolor i patiment.

Es consideren **còmplices** aquelles persones que tenint coneixement d'una situació de violència no fan res sobre això. Les actituds passives, la no intervenció, la negació o el silenci de les persones que es troben en llocs de presa de decisions a l'àmbit esportiu comporten que les conseqüències psicològiques de l'assetjament i l'abús siguin grans. La inacció per part de les persones còmplices fa creure a les víctimes de violència que aquests comportaments són legals i socialment acceptables, i que les persones que estan en l'àmbit de l'esport no tenen poder per parlar-ne o fer alguna cosa per erradicar-la.

Qualsevol persona que tingui sospites o evidències de que un/una esportista o un altre agent esportiu està essent objecte de qualsevol tipus de violència i/o assetjament, està obligada a notificar el cas als/les responsables de l'entitat esportiva (que informaran a la família), o a les autoritats competents, sense perjudici de les actuacions que siguin procedents en casos d'urgència.

7. ACTUACIÓ DAVANT SOSPITES DE VIOLÈNCIA I/O ASSETJAMENT

7.1. Figures responsables

7.1.1. El coordinador o la coordinadora de convivència

Les entitats esportives i en general aquelles entitats i centres dins de l'àmbit d'aplicació d'aquest protocol estan obligades a disposar una persona Referent de Convivència i Protecció anomenat Coordinador/a de Convivència o Delegat/da de protecció com a figura referent per a liderar aquesta activitat dins de l'entitat. (Per a més informació sobre aquesta figura, veure el document 6 «Accions de les entitats esportives»)

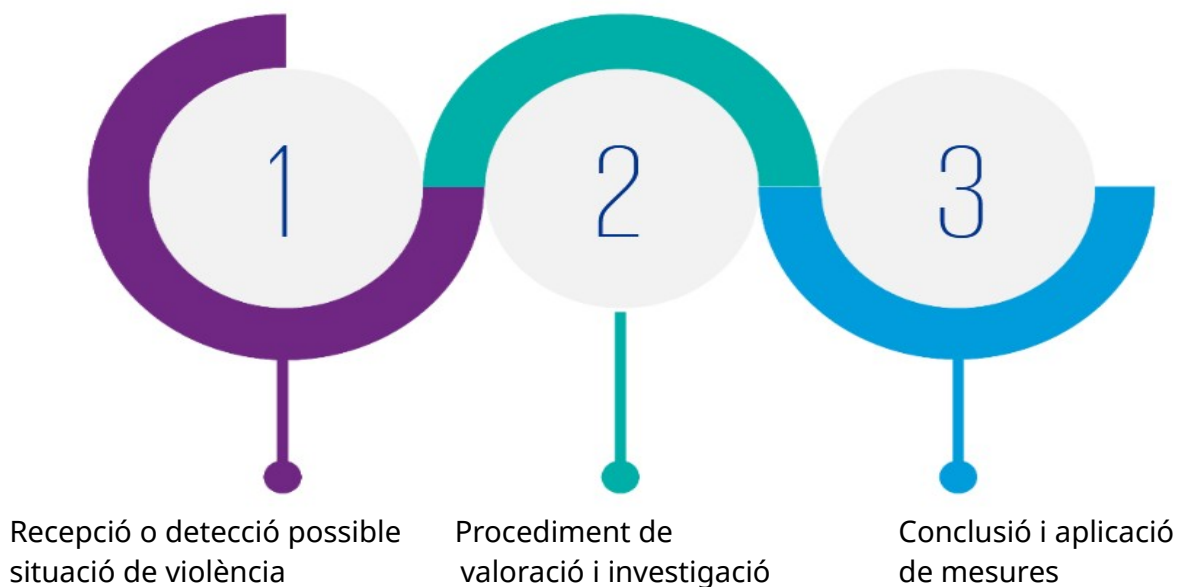

7.1.2. La Comissió de protecció enfront la violència

La Comissió de Protecció seria recomanable com a òrgan assessor per a entitats amb més de 150 persones menors d'edat. Estaria formada per un mínim de tres membres, entre les quals hi haurà un president/a (coordinador/a de protecció), un secretari/a i un vocal. (Per a més informació sobre aquesta figura, veure el document 6 «Accions de les entitats esportives»).

7.2. Fases del protocol

El protocol a seguir en qualsevol situació de violència/assetjament està definit per tres fases. Aquestes fases podran solapar-se, adaptar-se al succés i a les persones, o posar-se en marxa segons la necessitat i la casuística específica de cada cas. Les tres etapes del procediment protocol·lari són les següents:

7.2.1 Detecció i recepció d'una possible situació de violència i/o assetjament

Aquesta primera etapa té per objectiu la identificació o detecció de la situació violenta i/o d'assetjament, per a, en cas de coneixement o sospita d'aquesta mena de situacions, poder desplegar els procediments crítics del Protocol. Hauran de tenir-se presents les garanties de confidencialitat, privacitat, discreció...

Qualsevol persona treballador o treballadora, soci o sòcia, esportistes, representant dels treballadors i treballadores, representant d'esportistes o socis, o persona que tingui

coneixement de situacions de violència, d'assetjament o que tingui indicis d'això, té el DEURE DE COMUNICAR-HO (arts. 15¹ i 16² de la Llei orgànica 8/2021).

La persona responsable de rebre la comunicació d'una possible situació de violència és el **coordinador/a de convivència**. Aquesta comunicació al coordinador/a de convivència es pot realitzar de moltes vies (verbal, whatsapp, correu electrònic per escrit...), de totes formes és imprescindible omplir per escrit el model de **l'Annex 1**, per a continuació poder posar en marxa el protocol i la recerca de solucions per part de les persones competents designades per a això. Així doncs, la responsabilitat de la comunicació d'incidències, podrà recaure tant en la persona víctima, com en les persones observadores o testimonis, coordinador/a de convivència, familiars o persones internes o externes a l'entitat.

La persona a qui s'informa de la situació serà al/la **coordinador/a de convivència**, i en el cas que s'hagi constituït la comissió de protecció (òrgan assessor), serà la persona encarregada de convocar a la **Comissió de Protecció** per a la gestió de la incidència.

El/la coordinador/a de convivència haurà de seguir una sèrie de pautes per a complir amb la tasca de la millor manera possible:

- No treure importància, ni minimitzar o ignorar les manifestacions o denúncies del denunciant i testimonis
- Escoltar amb respecte i sense prejudicis. Tenir en compte totes les declaracions amb la major serietat
- Garantir la confidencialitat de les persones involucrades
- Intervenir immediatament en l'activació del protocol corresponent i procedir a la segona etapa d'aquest.

En el cas, que l'entitat hagi constituït una comissió de protecció, serà necessari que el/la coordinador/a de convivència convoqui a la **comissió de protecció**, que s'encarregarà de la gestió del procés, així com de la conclusió d'aquest, i l'aplicació de mesures disciplinàries si fos necessari.

En el moment en que el/la coordinador/a de protecció, o si pertoca la comissió de protecció activi el protocol es notificarà immediatament per escrit (Annex 2) a la Direcció de l'entitat esportiva. Al mateix temps, s'ha de comunicar l'activació del corresponent protocol d'actuació a les persones involucrades. El/la coordinador/a de protecció, o si pertoca la

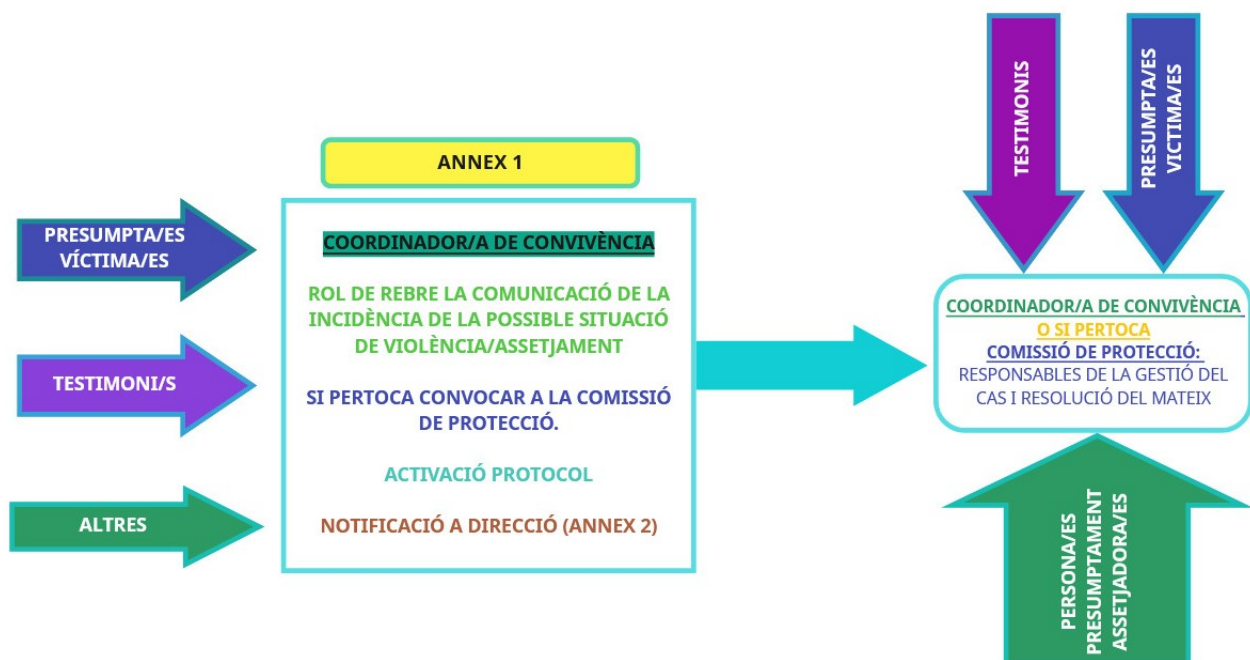
1 Article 15 LOPIVI: Tota persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat està obligada a comunicar-ho de forma immediata a l'autoritat competent i, si els fets poden ser constitutius de delicte, a les forces i cossos de seguretat, al ministeri fiscal o a l'autoritat judicial, sense perjudici de prestar l'atenció immediata que precisi la víctima.

2 Article 16 LOPIVI: 1. El deure de comunicació previst a l'article anterior és especialment exigible a aquelles persones que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tinguin encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de nins, nines o adolescents i, en el seu exercici, hagin tingut coneixement d'una situació de violència exercida sobre aquests. En tot cas, se considera inclòs en aquest supòsit el personal qualificat dels centres d'esport i oci, dels centres de protecció a la infància i de responsabilitat penal de menors i dels centres d'acollida d'asil i atenció humanitària dels establiments en què resideixin habitualment o temporalment persones menors d'edat i dels serveis socials. 2. Quan les persones a les quals es refereix l'apartat anterior tinguin coneixement o adverteixin indicis de l'existència d'una possible situació de violència d'una persona menor d'edat, ho hauran de comunicar de forma immediata als serveis socials competents. A més, quan de dita violència pugui resultar que la salut o la seguretat del nin, nina o adolescent es trobi amenaçada, ho hauran de comunicar de forma immediata a les forces i cossos de seguretat i/o al ministeri fiscal.

comissió de protecció compten amb les competències necessàries per a l'estudi de cada cas així com amb la capacitat de prendre les decisions pertinents. Es procurarà resoldre els incidents en el termini de 7 dies, que en casos excepcionals podrà estendre's fins als 14 dies per assumptes de calendari i agenda de les entrevistes i membres de l'equip. La raó d'un termini tan reduït té l'origen en que tant per a la persona assetjada com per als testimonis és necessari resoldre la situació el més aviat possible pel malestar que genera no sols en l'àmbit personal sinó també en els llocs de treball, equips i grups.

Mapa d'agents i fluxe de relacions durant el procés:

7.2.2 Procediment de valoració i investigació

En primera instància, el/la coordinador/a de protecció o si pertoca la comissió de protecció haurà de confirmar la veracitat de la queixa o denúncia presentada, respectant abans de res els drets i principis citats anteriorment. Abans de res, cal garantir que no es produeixin represàlies contra les persones denunciants, testimonis o persones que hagin participat en les recerques, igual que sobre les persones que s'oposin o critiquin qualsevol conducta d'aquest tipus. Qualsevol tipus d'actuació que suposi un tractament desfavorable d'algun dels subjectes assenyalats (testimonis, denunciants o participants) serà sancionada.

Una vegada confirmada la veracitat de la situació violenta o d'assetjament, el/la coordinador/a de protecció o si pertoca la comissió de protecció posarà en marxa el procediment formal que a més d'identificar les vies de reforç per a les mesures preventives, proveeix l'entitat d'un mètode per a solucionar els casos de violència i/o d'assetjament i que ajudi a la restauració de la convivència, mantenint sempre fermes els principis de confidencialitat, anonimat, sigil, seguretat...

1) Valoració de la gravetat dels fets

El/la coordinador/a de protecció o si pertoca la comissió de protecció seran els encarregats de realitzar i determinar la gravetat dels fets, i en funció d'aquesta gravetat serà necessari procedir amb el següent:

Procediment extern: per als casos greus que poden ser constitutius de delictes que constin al codi penal i per aquelles situacions de risc i/o desemparament. Aquest procediment no es gestiona internament sinó que per la gravetat de la incidència es comunica directament a agents externs competents en la matèria que son els serveis especialitzats de protecció de menors (Serveis socials/Menors) o a les Forces i Cossos de Seguretat en els casos que l'acció pugui ser constitutiva d'un delicte.

La comunicació als serveis especialitzats de protecció es farà mitjançant el Registre Unificat de Maltractament Infantil a les Illes Balears (RUMI):

<https://www.caib.es/sistrafront/sistrafront/protected/redireccionLoginIB.jsp>

La comunicació a les Forces i Cossos de Seguretat es durà a terme presentant la corresponent denúncia.

Nota: Com a regla general, qualsevol tipus de violència activa o per negligència contra una persona menor d'edat que pugui constituir una situació de risc o de desemparament el responsable de la qual sigui un progenitor, un familiar, una persona major d'edat, etc serà un supòsit que s'haurà de notificar als serveis socials especialitzats. En aquests supòsits, l'entitat o centre esportiu s'abstindrà d'intervenir més enllà de fer la comunicació corresponent i, en cas necessari, prestar a la persona menor d'edat l'auxili immediat que precisi.

Procediment intern: Per aquelles incidències considerades lleus i que es puguin solucionar de forma interna. Són incidències que es troben en una situació molt inicial i amb indicis o sospites de que puguin ser considerades com a assetjament o violència però que no són constitutives de delicte. Aquest procediment té per objectiu el cessament de la situació, la prevenció d'altres situacions i en cas necessari l'activació de mesures correctores o sancionadores. Aquestes situacions seran resoltes per part de la comissió de protecció.

Nota: Com a regla general, seran els casos de violència entre iguals o en el seu cas d'actituds considerades violentes dutes a terme pel personal de l'entitat esportiva cap a una persona menor d'edat dins l'àmbit de la mateixa entitat esportiva. En tot cas, en cas que els fets siguin constitutius d'un delicte, s'haurà de formalitzar la denúncia corresponent.

Es podran fer les tasques de recerca que es considerin convenientes per a obtenir una foto més homogènia dels fets i incorporar tot tipus d'informació que ajudi a aclarir i definir la successió dels fets. Per a això s'utilitzaran diferents fonts d'informació com ho són les entrevistes i altres fonts.

a. Entrevistes:

Serà necessari mantenir aquestes reunions o entrevistes, amb la/es persona/es denunciant/s, així com amb la presumpta víctima i amb la presumpta persona responsable de la violència i/o assetjament, a més d'altres testimonis o persones involucrades.

En el cas de l'entrevista amb la presumpta víctima, s'intentarà recaptar tota la informació amb una única descripció de la situació per la seva part en una entrevista, quan sigui aquesta qui realitzi la denúncia (tret que resultés imprescindible establir posteriors entrevistes per a la resolució del cas), garantint la confidencialitat, sigil, agilitat... Les entrevistes amb les persones testimonis podran realitzar-se per separat o en conjunt, essent sempre la persona avaluadora un perfil neutral i no personalment vinculat a les persones involucrades en el procés. Al tractar-se de menors, serà obligatori comunicar a les famílies els fets. Es comunicarà via telefònica, mail o a través d'una citació per a una entrevista a la mare, pare o persona responsable o tutor/a de la persona violentada/assetjada, de la persona que presumptament ha exercit la violència/assetjament, de les persones testimoni i observadores de la situació.

Alhora de realitzar les entrevistes amb les persones implicades, és recomanable seguir les pautes que estableix la Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil en l'àmbit educatiu (pàg. 67 a 69) https://www.caib.es/sites/rumi/ca/ambit_educatiu-33725/

b. Altres canals:

Podran utilitzar-se altres mètodes de recerca, com la revisió d'enregistraments de vídeo-vigilància si es disposés d'aquests, així com revisió dels perfils en els canals i xarxes socials (email, missatgeria mòbil, xats, xarxes socials...) si existís possibilitat de revisió o s'hagués publicat a través de mitjans digitals o altres mitjans.

Nota: Cal tenir present que per l'accés a les xarxes socials, emails, xats, etc. d'una persona menor d'edat és necessari prèviament el consentiment de la persona menor d'edat si és major de 14 anys o dels seus representants legals en cas contrari.

2) Notificacions:

En el moment que es confirma la veracitat de la situació de violència i/o d'assetjament i es determina la gravetat dels fets, el/la coordinador/a de protecció haurà de notificar per escrit i com abans millor a la Direcció de l'Entitat (mitjançant l'Annex 2), i a la/les persona/es denunciada/es. En el cas que la situació de violència s'hagi de comunicar a un agent extern,

correspon al Coordinador/a de Protecció dur a terme aquesta comunicació mitjançant RUMI o denúncia davant les Forces i cossos de seguretat.

3) Disseny i activació de mesures

S'activaran unes mesures per a garantir i organitzar la protecció de la persona presumpta víctima dins de l'entitat. Segons les característiques de la situació i els recursos amb els quals compta l'entitat esportiva, s'haurà de valorar les accions més oportunes.

Aquestes mesures han d'ajudar a solucionar les situacions de violència i/o assetjament generades, així com liderar les campanyes de prevenció que es podran posar en marxa. Entre altres, es podran posar en pràctica iniciatives com:

- Enfrontament al llenguatge insultant amb promptitud, amb objectiu de prevenir situacions violentes
- Evitar la terminologia negativa durant els entrenaments o en les reunions
- Incloure models de conducta positius en els entrenaments o rutines de treball
- Sensibilització del problema i problemes i conseqüències de la violència i/o assetjament
- Abordar les accions d'assetjament verbals, materials, físiques i les actituds irrespectuoses
- Inculcar actituds positives i respecte per les diferències individuals, familiars i culturals incloent la diversitat amb orientació sexual i identitat de gènere
- Fer costat a la/les presumpta/es víctima/es i a les persones observadores o testimonis, així com ajudar als qui agredeixen o tenen actituds violentes per a millorar el seu comportament
- Incentivar i motivar a participar en la defensa de les presumpta víctimes, comunicant i recorrent a les persones amb responsabilitat per a resolució de problemes
- Integrar a les víctimes en les activitats
- Promoure la tolerància, convivència, respecte, empatia...
- Evitar les actituds de permissivitat i passivitat i animar a denunciar els fets
- Evitar les etiquetes, comportaments d'intimidació o discriminació
- Exercicis per a enfortir la relació entre els entrenadors i entrenadores amb l'equip

7.3 Conclusió i aplicació de mesures

Informe de la investigació

En un temps de 14 dies des de la comunicació i/o detecció del possible cas de violència, el coordinador de protecció, si és el cas la comissió de protecció haurà de realitzar un informe complet sobre la incidència investigada on es recolliran les conclusions, circumstàncies agreujants observades i les mesures disciplinàries oportunes proposades.

Aplicació, control i seguiment de les mesures

S'ha de garantir el seguiment de les mesures i de les persones involucrades. Realitzar seguiments setmanals durant un mes, posteriorment es pot estendre el període d'avaluació cada dues setmanes i després cada mes durant un període total de sis mesos.

A part de proposar mesures disciplinàries i com a resultat de la investigació, caldria proposar **mesures preventives** perquè la situació no torni a repetir-se, les quals haurien de ser validades des de la Direcció. Aplicar les mesures des d'una perspectiva formativa i preventiva a més de sancionadora ajuda al desenvolupament integral i suport de les persones. La investigació de les diferents situacions de violència i/o assetjament pot proporcionar informació per a revisar l'avaluació de riscos i adoptar noves mesures, per la qual cosa les mesures aplicades podran anar adaptant-se i millorant contínuament amb la pràctica. Quan es consideri necessari, s'aplicaran mesures correctives en el protocol, fent una revisió constant del funcionament del mateix per a assegurar que es compleix l'objectiu final de la millor forma possible.

Procés de restauració de la convivència

Una vegada conclòs el procés, i si la situació ho permet, es podria proposar realitzar un procés de restauració de la convivència per a crear les condicions necessàries per a abordar les conseqüències negatives i les diferències originades per la situació d'assetjament. Això és una oportunitat perquè les persones implicades comparteixin els efectes i seqüeles que ha generat la situació viscuda; exposin els seus sentiments i proposin un pla per a restaurar la convivència. És un procés de sensibilització i prevenció de futurs incidents que implica el compromís de tots els membres de l'entitat per a assegurar la restauració de la convivència, programant mesures com:

- Comunicació assertiva.
- Enfortiment de l'autoestima.
- Generar l'apoderament de les persones víctimes.
- Fomentar la cooperació i el sentit de pertinença de les persones testimonis.
- Conscienciar a les persones agressores sobre el mal que pot causar l'assetjament tant a la persona com a l'equip o a l'entitat esportiva.

Assegurar que el grup afectat per l'assetjament o violència treballa en el procés de restauració és necessari, ja que és una manera de trencar amb els cicles de generació de noves situacions violentes i/o d'assetjament i es recuperin les relacions deteriorades com a efecte de la situació viscuda.

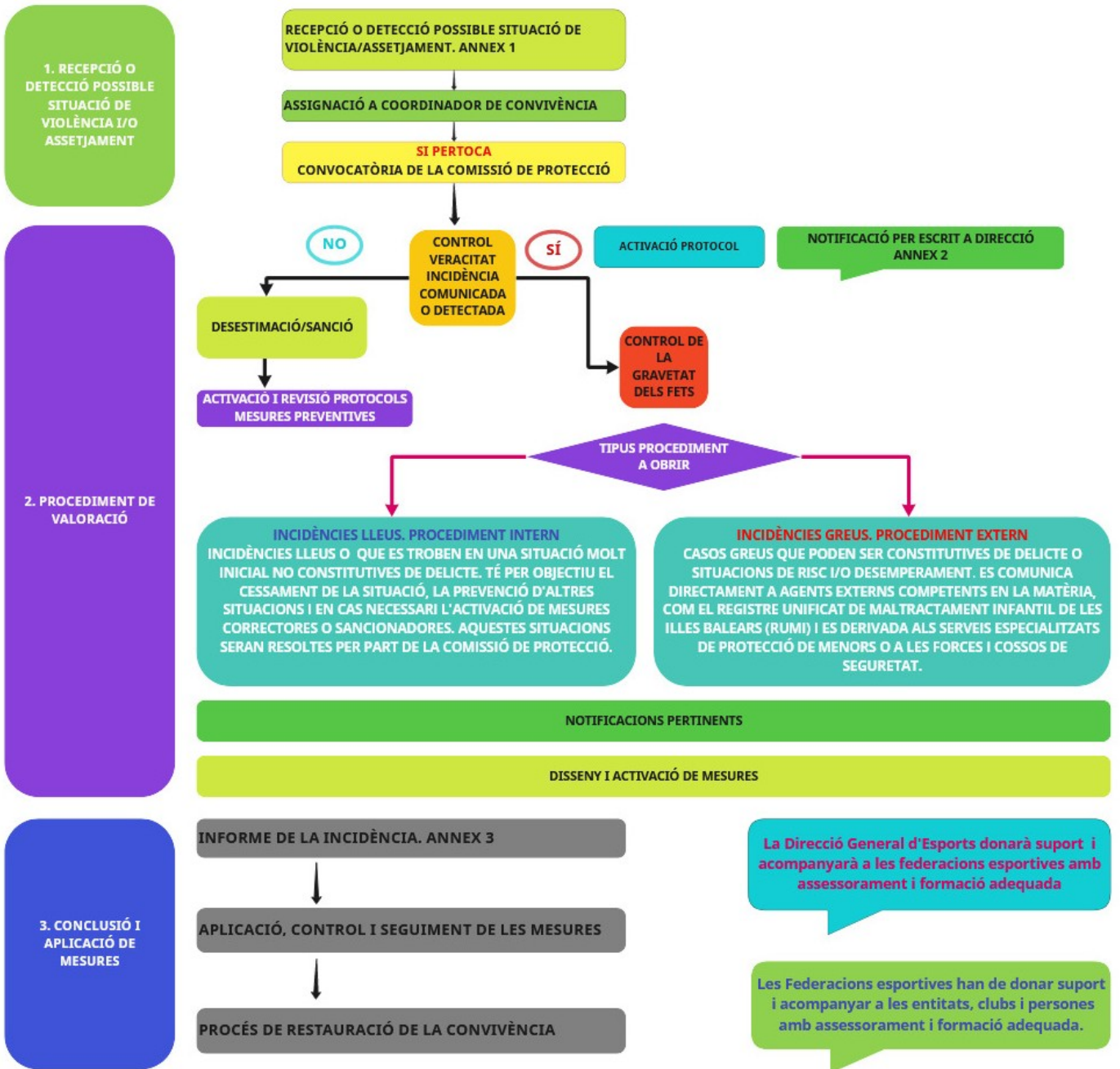

Una de les maneres de fer les tasques esmentades anteriorment podria ser:

- Animar i fomentar que des dels més joves es denunciïn les situacions de violència i/o assetjament que puguin conèixer.
- Participar activament en programes d'informació i sensibilització per a prevenir la violència i/o assetjament.
- Formació a les persones treballadores dels procediments existents i de les variacions i alteracions que aquests puguin tenir.
- Involucrar als partícips al fet que participin de manera activa en la resolució dels problemes
- Fer partícips a les famílies per a la comunicació de les denúncies o casos de violència i/o assetjament que poguessin conèixer.
- Incloure els informes de la comissió de protecció com a punt de discussió en les reunions de l'entitat esportiva.

ESQUEMA PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT SOSPITES DE VIOLÈNCIA/ASSETJAMENT A L'ÀMBIT ESPORTIU

8. DIVULGACIÓ DEL PROTOCOL

Per a garantir el compliment del Protocol, és absolutament necessari el coneixement del mateix per tot el personal que es vegi afectat per aquest, ja siguin esportistes, treballadors de l'entitat, famílies... Per a tot això, es desplegarà una estratègia de difusió que vindrà secundat per les següents accions:

- 1- Facilitar l'accés al Protocol complet a través de la intranet o la xarxa de treball
- 2- Facilitar un resum del protocol amb el procés principal i una explicació del mateix a tots els partícips
- 3- Divulgació del Protocol i de les mesures a instaurar progressivament a través dels taulers d'anuncis de l'entitat
- 4- Es divulgarà massivament la iniciativa del protocol, tant com les mesures a implementar a través de la missatgeria instantània o a través del correu electrònic. Això podrà estar acompanyat amb una senzilla guia respecte als criteris de detecció de les conductes, així com de la tramitació de les reclamacions, queixes o denúncies.
- 5- Es comunicarà a l'exterior l'existència del Protocol a través dels diferents mitjans socials que es manegen a l'entitat.
- 6- Facilitar la comunicació i activació de les possibles situacions de violència i/o assetjament, a través de tots els mitjans disponibles.

Formació

En aquesta línia, es fomentarà la formació dels treballadors de l'entitat en la prevenció i en el procediment d'actuació en casos de violència i/o assetjament, sent els treballadors els que ajudaran a aconseguir una major sensibilització en el col·lectiu esportiu.

Revisió

Almenys una vegada a l'any es revisarà la situació del protocol i s'avaluarà el mateix, comunicant les possibles adaptacions que puguin sorgir, de la mateixa que es farà amb l'avaluació i seguiment.

Campanyes

Periòdicament es posaran en marxa campanyes de tolerància zero, amb la finalitat de sensibilitzar i comprometre a la comunitat esportista cap a un entorn lliure de violències tinguin l'origen que tinguin. Aquesta campanya es reforçarà sobretot en els àmbits més sensibles, educant en els valors del club i per la convivència.

Documents d'interès

1. La **Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i a l'adolescència enfront de la violència**. Especial referència a l'article 1; arts. 15 i 16; arts. 47 i 48
(<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>)
2. La **Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil**. Especial referència a l'article 2 relatiu a l'interès superior del menor; art. 9 relatiu al dret de la persona menor d'edat a ser oït i escoltat; art. 17.1 i 2 relatiu a situacions de possibles situacions de risc.
(<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069&p=20210605&tn=1#a>)
3. La **Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la Infància i l'Adolescència de les Illes Balears**. Especial referència als articles 104 que estableix el concepte i les situacions de risc; article 121 que estableix el concepte i situacions de desemparament
(<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2019-5578>)
4. El **Protocol Marc interdisciplinari de maltractament infantil de les Illes Balears** adoptat pel Consell de Govern a la sessió del 21 de juny de 2021.
(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_marc_interdisciplinari_dactuacions_en_casos_de_maltractament_infantil_a_les_illes_balears/)
5. El **protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears**.
(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/protocol_dactuacio_en_casos_dabus_sexual_infantil_i_explotacio_sexual_infantil_a_les_illes_balears/)
6. **Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil en l'àmbit educatiu**. Especial referència a l'apartat 6e que estableix una sèrie de directrius de com s'han de desenvolupar les entrevistes tant amb els progenitors com a les persones menors d'edat.
(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/ambit_educatiu-33725/)

Enllaços d'interès

1. Registre Unificat de Maltractament Infantil
(https://www.caib.es/sites/rumi/ca/presentacio_i_objectius-29905/?campa=yes)

ANNEX 2
COMUNICACIÓ ESCRITA DE L'ACTIVACIÓ DEL PROTOCOL A DIRECCIÓ DE L'ENTITAT

Per aquest mitjà s'informa que existeix la sospita que a l'entitat esportiva es presenta una possible situació de _____ per a la qual cosa es procedeix a activar el Protocol d'Actuació per a intervenir en situacions de violència i/ o assetjament.

Número expedient Protocol:

DADES DE LA PERSONA AFECTADA

Nom i cognoms:

Edat:

Equip:

Rol/estament: (esportista, tècnic/a, àrbitre/a, altres...):

ORIGEN DE LA SOL·LICITUD (qui informa sobre la situació): (marcar amb una x)

- Detecció
- Presumpte persona víctima
- Company de l'equip
- Família de la presumpte persona víctima
- Família de la persona testimoni o observador/a
- Delegat de Protecció
- Personal tècnic (entrenadors, delegat, preparador físic, fisioterapeuta...)
- Direcció
- Personal d'administració
- Altres:

BREU DESCRIPCIÓ DELS FETS:

NOM DEL DELEGAT DE PROTECCIÓ O PERSONA A CÀRREC D'ACTIVAR EL PROTOCOL:

SIGNATURA:

LLOC I DATA:

Es recorda que la informació aquí descrita ha de tractar-se amb confidencialitat i discreció.

A) DADES PERSONES INVOLUCRADES

SITUACIÓ: presumpte víctima/es, presumpte persona/es agressora/es, testimoni/observador

Nom: _____ situació: _____ - _____ edat: _____

Nom: _____ situació: _____ edat: _____

Nom: _____ situació: _____ edat: _____

Nom: _____ situació: _____ edat: _____

ALTRES PERSONES INVOLUCRADES:

Monitors/es, entrenadors/es:

Personal auxiliar:

Altres:

B) ACCIONS REALITZADES:

1. ENTREVISTES:

Amb: _____ Persona responsable: _____ DATA: _____

Amb: _____ Persona responsable: _____ DATA: _____

Amb: _____ Persona responsable: _____ DATA: _____

Amb: _____ Persona responsable: _____ DATA: _____

2. COORDINACIÓ AMB ELS NUCLIS FAMILIARS DELS MENORS:

Família de: _____

Cites enviades a la família: Reunions celebrades: Dates: _____

Acords amb el nucli familiar:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Família de: _____

Cites enviades a la família: Reunions celebrades: Dates: _____

Acords amb el nucli familiar:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

3. ALTRES ACCIONS REALITZADES: _____

C. TIPUS DE PROCEDIMENT OBERT: INTERN EXTERN DESESTIMAT (No es constata violència/assetjament).

JUSTIFICACIÓ: _____

D. MESURES APLICADES S'han aplicat mesures immediates a l'entitat? NO SÍ. Quines:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

E. NOTIFICACIÓ RESOLUCIÓ DEL PROTOCOL A LES PERSONES INVOLUCRADES:

a: _____ DATA:
a: _____ DATA:
a: _____ DATA:
a: _____ DATA:

F. COMUNICACIÓ A AGENTS EXTERNS:

REGISTRE UNIFICAT DE MALTRACTAMENT INFANTIL (RUMI). SERVEIS SOCIALS

DATA DE LA COMUNICACIÓ:

TELEFONADES DE VERIFICACIÓ DE LA TRAMITACIÓ DEL PROCÉS: SÍ NO Quantes:

COSSOS I FORCES DE SEGURETAT: _____

DATA DE LA COMUNICACIÓ:

TELEFONADES DE VERIFICACIÓ DE LA TRAMITACIÓ DEL PROCÉS: SÍ NO Quantes:

ALTRES ORGANISMES: _____

DATA DE LA COMUNICACIÓ:

TELEFONADES DE VERIFICACIÓ DE LA TRAMITACIÓ DEL PROCÉS: SÍ NO Quantes: